Історії журналістів із Криму: за що судять кримських кореспондентів

Читать на русском

Історії журналістів із Криму: за що судять кримських кореспондентів

Щорічно 2 листопада в світі відзначають Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів. Однак сьогодні, попри правила та закони, ціла держава систематично скоює такі злочини, позбавляючи журналістів не лише свободи слова, а й свободи загалом.

Вже за перший рік окупації Криму РФ повністю зачистила інформаційний простір півострова від незалежних та нелояльних журналістів. Тоді кількість медіа різко скоротилася - більш ніж у 10 разів. Частина ЗМІ була змушена закритися, деякі переїхали на материкову частину України. Тож проукраїнські активісти та незалежні журналісти стали першими ворогами «русского мира» в Криму.

Олександра народилася в місті Джанкой, однак своє дитинство провела в Севастополі. Там минули її шкільні роки та ще 3 курси в художній академії. У 2011 році вона вступила до Київського міжнародного університету на факультет журналістики. Та в планах було повернення до Криму. Олександра хотіла реалізувати себе в регіональній журналістиці на рідному півострові і навіть мала домовленості з окремими кримськими редакціями.

«Коли мені було 19 років і я навчалася на третьому курсі, сталася Революція Гідності, а потім Російська Федерація почала війну проти України, окупувавши Крим і розв'язавши війну на Донбасі. І, власне, я повернулась працювати регіональною журналісткою, але трохи пізніше, і трохи за інших обставин», – розповідає Олександра.

Революція Гідності стала першим серйозним кроком дівчини в журналістській ніші. Проходячи студентську практику на одному з українських каналів у Києві як кореспондентка, Олександра документувала події, що тоді відбувались на майдані Незалежності. А у 2017 році вирішила повернутись в Крим.

Олександра пропрацювала на півострові близько чотирьох років. Спочатку як кореспондентка проєкту українського бюро Радіо Свобода «Крим.Реалії», а пізніше – редакції «Суспільне Крим». Та згодом їй все ж довелось прийняти рішення покинути рідну землю…

За даними КримSOS, щонайменше 21 журналіст зазнав політично вмотивованих кримінальних переслідувань та був засудженим в окупованому Криму. Зі списком можна ознайомитись нижче.

Професійні журналісти та працівники ЗМІ:

1. Владислав Єсипенко – 5 років позбавлення волі;
2. Асан Ахтемов – 15 років позбавлення волі;
3. Олексій Бессарабов –14 років позбавлення волі;
4. Сергій Цигіпа – 13 років позбавлення волі.

Громадські журналісти:

1. Марлен Асанов – 19 років позбавлення волі;
2. Тимур Ібрагімов – 17 років позбавлення волі;
3. Сейран Салієв – 15 років позбавлення волі;
4. Сервер Мустафаєв – 14 років позбавлення волі;
5. Ремзі Бекіров – 19 років позбавлення волі;
6. Руслан Сулейманов – 14 років позбавлення волі;
7. Осман Арифмеметов – 14 років позбавлення волі;
8. Рустем Шейхалієв – 14 років позбавлення волі;
9. Амет Сулейманов – 12 позбавлення волі, має інвалідність;
10. Ірина Данилович – 6 років 11 місяців позбавлення волі;
11. Вілен Темер'янов – загрожує до 20 років позбавлення волі;
12. Рустем Османов – загрожує до 20 років позбавлення волі;
13. Азіз Азізов – загрожує до 20 років позбавлення волі.

Інформаційники, які в минулому були засуджені за політично вмотивованими кримінальними справами, і зараз перебувають на волі:

1. Наріман Мемедемінов – відбув 2,5 року позбавлення волі;
2. Микола Семена – позбавлення волі умовно;
3. Айдер Кадиров – штраф;
4. Наріман Джелял – звільнений 28 червня 2024 року разом з 9 свавільно затриманими цивільними з інших окупованих територій.

«Коли працюєш в Криму в окупації, ти абсолютно морально готовий до того, що рано чи пізно потрапиш в поле зору силовиків. Мені активно продемонстрували, що я потрапила в це поле зору в липні 2019 року, коли мене затримали вперше», – розповідає Олександра.

Тоді журналістка їхала із Сімферополя в Бахчисарай на одну зі зйомок. Окупаційні силовики затримали її просто на автовокзалі. Протримавши 3 години, Олександру відпустили, не склавши на неї жодного протоколу. Це і стало дзвіночком того, що вона потрапила в поле зору російських спецслужб. А отже, треба бути не просто обачнішою, а тримати в голові те, що про неї знають і за нею стежать.

Журналістка працювала в Криму, однак практично не жила там. Раз у раз вона перетинала адміністративний кордон, 2-3 місяці працювала з Криму, а потім поверталась у Київ, опісля – знову в Крим.

У 2021 році вона приїхала на півострів висвітлювати судові процеси над колегою Владиславом Єсипенко, однак на судове засідання її не впустили ні як кореспондентку, ні як слухачку.

Автор фото – Антон Наумлюк

За що судять кримських журналістів? На прикладі справи Владислава Єсипенка

Медійникам присуджують різні злочини, зокрема звинувачують в «організації або участі у діяльності терористичної організації», «скоєнні диверсії», «участі у незаконних збройних формуваннях», «закликах до порушення територіальної цілісності РФ», «пропаганді тероризму», «зберіганні вибухових пристроїв», «шпигунстві», «неповідомленні про злочин» тощо. Звинувачують за абищо, щоб ніхто не побачив реальну картинку, в якій живуть українці на окупованих Росією територіях.

Родини кримських політв'язнів нерідко заявляють, що Росія незаконно ув'язнила їхню близьку людину саме за журналістську діяльність, за висвітлення правди. У цьому переконана й дружина засудженого до 5 років Владислава Єсипенка – Катерина.

Владислав Єсипенко – журналіст-фрілансер проєкту Радіо Свобода «Крим.Реалії». Окупаційні спецслужби затримали чоловіка 10 березня 2021 року, після участі в акції з нагоди Дня народження Тараса Шевченка у Сімферополі.

Тоді йому інкримінували ч. 1 ст. 223-1 КК РФ (Незаконні виготовлення, переробка або ремонт вогнепальної зброї, її основних частин (за винятком вогнепальної зброї обмеженого ураження), або ж незаконне виготовлення боєприпасів). 6 квітня Єсипенко заявив, що ФСБ тортурами вибивала з нього зізнання у шпигунстві. Згодом його звинуватили ще за ст. 222 КК РФ (Незаконні придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, її основних частин, боєприпасів).

Владислав отримує листи підтримки з різних куточків світу, пишуть навіть громадяни Росії. Втім з дружиною спілкування відбувається лише телефоном, оскільки вона знаходиться на території України. До того ж такий зв'язок обмежений.

Вона каже, що інформативність про фактичний стан здоров'я її чоловіка з часом не змінилася. Відомо лиш те, що Владислав сам розповідає про своє самопочуття: що його турбує більше, а що менше.

«Реальні наслідки перенесених тортур електричним струмом та побиття ми не знаємо, тому що в місцях утримання просто неможливо провести якесь медичне обстеження. Якщо Владислава щось турбує, ми можемо передавати йому медичні препарати за необхідності – це дозволено», – повідомляє Катерина Єсипенко.

Дружина політбранця каже, що останнім часом чоловік все більше став помічати те, що за ним спостерігають інші в'язні колонії загального режиму, тож старається слідкувати за своєю мовою і поведінкою.

«Скоріш за все, ці в'язні доносять певну інформацію або хочуть знайти і донести цю інформацію до адміністрації колонії. Наприклад, з ким Влад спілкується, про що говорить… Я думаю, що вони шукають певний екстремізм. Якщо любиш Україну – це називається екстремізм для них», – зазначає вона.

Катерина каже, що навіть попри смиренну поведінку її чоловіка, окупанти можуть придумати привід, аби обвинуватити його ще в іншій справі.

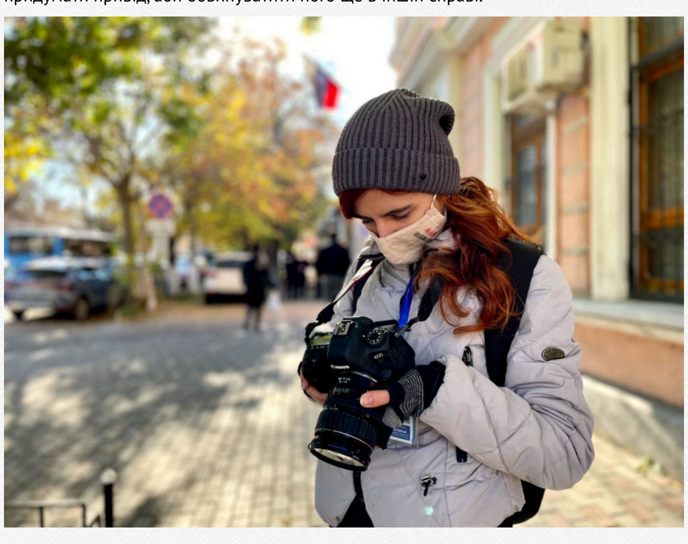

Автор фото – Ельмаз Акімова

«На суди до Владислава я так і не потрапила, – розповідає Олександра Єфименко, – «…Але я працювала в кав'ярні навпроти суду. Тобто кожного разу, коли в нього починалось засідання, я сідала в кав'ярні навпроти суду і в мене була можливість, скажімо так, діставати аудіофайли із засідання. І мені майже в режимі онлайн надсилали фрагменти цих аудіофайлів із засідання, яке йшло в будівлі через дорогу, і я прямо в кав'ярні писала свої репортажі. Потім, коли Владислава виводили, я підходила під будівлю суду і кілька разів він мене бачив. Він мене бачив, коли я намагалась потрапити до нього на засідання і я махала йому рукою. Тобто, він розумів, що не тільки я приходила підтримати його, а й інші люди. І він бачив, що він не один у своєму затриманні й арешті. Мені здається, це теж було дуже важливою моральною підтримкою для нього».

Одного дня у цей період, коли Олександра виходила з дому за місцем своєї прописки в Криму, відкрила хвіртку, а до її ніг впало дві штучні гвоздики, перемотані чорною стрічкою.

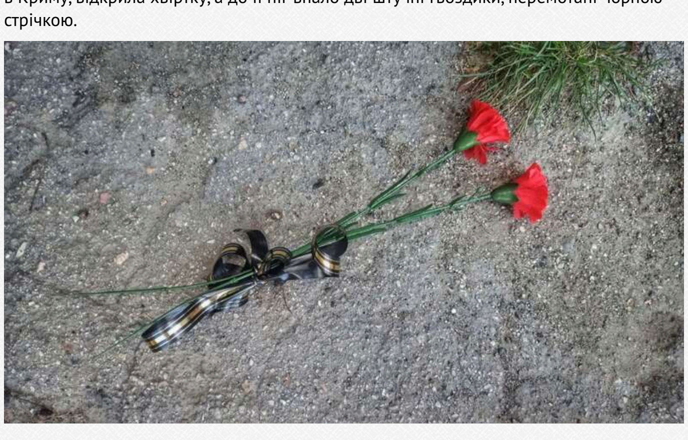

Автор – Олександра Єфименко

«Я тоді зателефонувала своєму адвокату, пояснила йому ситуацію і він каже: «Ну дивись, ти або зараз дуже спокійно збираєш речі і їдеш і більше не повертаєшся, або на свій страх і ризик спробуй відпрацювати відрядження, ну а ми будемо дивитись, що буде далі». Я обрала другий варіант. Я допрацювала відрядження, я пробула в Криму ці два місяці».

Після цього кореспондентка повернулась з кримського відрядження до Києва востаннє. Буквально через кілька днів, після того, як Олександра поїхала, в місце, де вона знаходилась наприкінці свого відрядження, прийшла поліція. Вони активно цікавилися в господарів цього приміщення тим, хто дівчина така, чим займається, з ким спілкується, про що говорить телефоном, хто приходить до неї в гості…

Тоді для журналістки це стало очевидним знаком, що повертатися точно не варто. Це підтримали й адвокати Саші, з якими вона консультувалася з цього приводу. Через 4 місяці почалось повномасштабне вторгнення і роботи в неї стало ще більше.

Зараз Олександра Єфименко працює як фрілансерка з низкою редакцій: Громадське радіо, Суспільне Крим, The Ukrainians Media. З останнім вона реалізує проєкт, ідея якого полягає у створенні збірки розповідей про-громадянських журналістів Криму, що перебувають в неволі. Вона написала 5 портретів, про 5-х громадських журналістів-кримчан, які в ув'язненні зараз, у тому числі й про Владислава Єсипенка.

Робота українських правоохоронних органів автономії щодо «журналістських справ»

У лютому 2021 року Україна спрямувала до Міжнародного кримінального суду десяте інформаційне повідомлення щодо Криму. Основою подання стали матеріали кримінальних проваджень правоохоронних органів автономії стосовно незаконних масових переслідувань Російською Федерацією українських журналістів на тимчасово окупованій території Криму.

Фігуранти цих справ, що розслідуються українськими спецслужбами, – учасники незаконного збройного формування «Самооборона Криму», колишні працівники СБУ в АР Крим, які після окупації півострова перейшли на службу до ФСБ рф, а також окупаційні судді, які виносили вироки щодо кримських журналістів. Про це раніше повідомляв керівник прокуратури автономії Ігор Поночовний.

«Активна фаза окупації півострова супроводжувалася потужним тиском на медіа. У кримінальних провадженнях прокуратури автономії містяться численні докази незаконного кримінального переслідування журналістів та їхніх родин, проведення незаконних обшуків, затримань, звинувачень в екстремістській діяльності, які лягли в основу інформаційного повідомлення до Офісу прокурора МКС. Наприклад, ряд представників медіа, зокрема з Центру журналістських розслідувань та проєкту Радіо Свобода «Крим.Реалії» були внесені владою РФ до списку екстремістів. Зокрема, кореспондентка інформагенції France Press отримала попередження від «прокуратури Республіки Крим» за «екстремістські погляди» через те, що критикувала незаконні затримання кримських татар на своїй сторінці в соціальній мережі», – зазначав керівник відомства під час пресконференції.

У справі Україна проти Росії (щодо Криму) Європейський суд з прав людини одноголосно визнав переслідування кримських журналістів порушенням. У рішенні вказано, що країна-агресорка визнавала українські та кримськотатарські медіа «екстремістськими» лише за використання терміну «тимчасово окупований Крим». У зв'язку з цим медійникам було відмовлено у наданні ліцензії на мовлення.

На початку липня 2024 року рішенням Солом'янського районного суду міста Києва заочно засуджено до 13 років позбавлення волі двох співробітників ФСБ, які переслідували кримську журналістку Анну Андрієвську.

Ще у 2014 році Анна Андрієвська як авторка Центру журналістських розслідувань (ЦЖР) написала статтю про волонтерів батальйону «Крим», що стало приводом для переслідувань. ФСБ порушила кримінальну справу, кваліфікувавши дії Анни як публічні заклики до посягання на територіальну цілісність РФ. У зв'язку з цим журналістка була змушена виїхати з Криму.

Втім, це не зупинило російські спецслужби. У 2015 році працівники ФСБ провели незаконний обшук у квартирі колеги потерпілої Наталії Кокоріної, після чого редакторку ЦЖР було доставлено в управління ФСБ, де її допитували протягом шести годин та внаслідок цього вилучили ноутбук. Згодом вона також вимушено покинула півострів.

Пізніше було допитано ще одну їхню колегу, редакторку ЦЖР Анну Шайдурову.

За завдану моральну шкоду український суд у 2019 році зобов'язав РФ виплатити Анні Андрієвській компенсацію у розмірі понад одного мільйона гривень.

У березні 2023 року прокуратура АРК скерувала до суду обвинувачення щодо колишніх працівників СБУ Криму, які зрадили державу та перейшли на службу до ФСБ РФ. Йдеться про Дмитра Гармашова та Дениса Алуніна. Саме вони переслідували Андрієвську. Станом на зараз, у зв'язку із заочним вироком суду, їх оголошено в розшук.

Для того, аби посилити контроль над інформаційним простором окупованого Криму, РФ вигадує все нові способи. Зокрема, цьогоріч президент Росії затвердив поправки до федерального закону «Про зв'язок» та інші закони, що передбачають обов'язкову реєстрацію медіаплатформ та блогерів з аудиторією понад 10 тисяч користувачів. Йдеться про обов'язкове внесення відомостей про такі медіаканали до контролюючого органу – Роскомнагляду.

krymsos.com

Теги: Джелял Нариман, Кадыров Айдер, Семен Николай, Мемедеминов Нариман, Азизов Азиз, Османов Рустем, Темерьянов Вилен, Данилович Ирина, Сулейманов Амет, Шейхалиев Рустем, Арифмеметов Осман, Сулейманов Руслан, Бекиров Ремзи, Мустафаев Сервер, Салиев Сейран, Ибрагимов Тимур, Асанов Марлен, Цигипа Сергей, Бессарабов Алексей, Ахтемов Асан, Есипенко Владислав, Ефименко Александра, Севастополь, Война, Війна, Россия, Росія, Оккупация, окупація, Журналист, Журналисты, журналісти, журналіст, Крым, Крим

Максим Левченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

02 листопада 2024 г., 10:57 | Переглядів: 2451 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

2013-2026 © АНТИКОР – національний антикорупційний портал
Реклама на сайті • Наші партнери
Політика конфіденційності
Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.